

VALORIFICAREA TURISTICĂ A LACURILOR DIN JUDEȚUL MUREȘ

Dumitru VOICU

Colegiul Economic „Transilvania”, str. Călimanului nr. 1, Târgu-Mureș, Județul Mureș. voicu_dmnr@yahoo.com

THE TOURISTIC CAPITALIZATION OF THE LAKES FROM THE DISTRICT OF MUREȘ

Abstract: The lakes from the district of Mureș contribute to the setting up of the touristic landscape in a specific way. They generate various forms of tourism (watering tourism – the salty lakes and the sapropel mud, pleasure and sporting – piscicultural tourism – the sweet lakes, in general) that can diversify according as we know the curative effects of the waters of the lakes. The salty lakes can be found along the salt-covered plicas that traverse the district of Mureș in the eastern part (the area of the Subcarpathians of the Mureș and the Târnaveilor rivers) where numerous salty lakes are to be found at Sovata, Ideciu de Jos and Jabeșița. Sovata, known for the curative effects of its waters and mud, was declared touristic resort of national interest in 2002. Here there are approximately 10 salty lakes out of which Lake Ursu is the most important salty lake from Transylvania due to the phenomenon of heliothermy. From a therapeutic point of view, the following lakes are important too: Negru Lake, Aluniș Lake, Roșu Lake, Verde Lake, etc. Treatment establishments can also be found in the watering resorts of local interest from Ideciu Băi, Sângiorgiu de Mureș (very modern), Jabeșița, Sărmașel. A unique category of lakes from the district of Mureș is represented by the fishponds from the Field of Sărmașului (a sub-unit of the Transylvanian Field). These lakes of anthropic origin, have a touristic function determined by their landscape role, partially amplified by the morphology of the territory with crests and domes. But they become favourable spaces for promoting the entertaining - piscicultural tourism (fishing for pleasure or the sporting fishing) and the entertaining navigation. In the future by completing the work at the dam from Răstolița, an accumulation lake will be arranged in the mountain area of the district, which will allow the development of some diversified touristic activities and even of a mountain resort of local interest, Răstolița.

Keywords: tourism, Mures, Ursu Lake, Ideciu Bai, watering, treatment establishment.

Turismul este una din ramurile economice cu perspective mari de dezvoltare în Județul Mureș și este determinată de prezența unui potențial natural și antropoc deosebit, impus de numărul mare și varietatea deosebită a obiectivelor sau manifestărilor care au funcție atractivă sau agrementală.

Obiectivele turistice sunt repartizate pe întreg teritoriul județului, dar, în funcție de factorii genetici ai resurselor respective, apar unele concentrări ca: regiunea montană, cea subcarpatică și zona structurilor salifere din estul județului, principalele centre urbane de pe Mureș, iazuri și heleștee la nord de Mureș, în Câmpia Sărmașului etc.

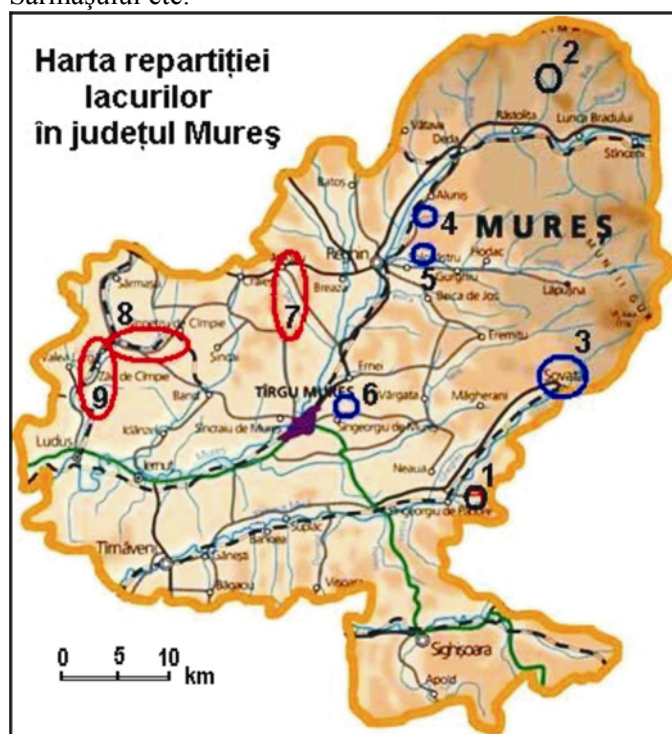

Fig.1. Repartiția teritorială a principalelor lacuri în județul Mureș: a) lacuri de acumulare (1,2); b) lacuri sărate (3,4,5,6); c) iazuri și heleștee: P. Șar (7), P. Șes (8), Pârâul de Câmpie (9).

Județul Mureș dispune de un potențial turistic hidrografic ridicat, constituit din izvoare cu ape minerale, lacuri sărate și cu apă dulce, rețele hidrografice de suprafață importante (Mureș, Târnava Mare, Târnava Mică, Niraj etc.).

Și lacurile din Județul Mureș (Fig.1) contribuie într-un mod specific la constituirea peisajului turistic. Ele generează forme variate de turism (balnear - lacuri sărate și nămolurile sapropelice, turismul de agrement și sportiv-piscicol - lacurile dulci, în general) care se pot diversifica pe măsura cunoașterii efectelor curative ale apelor din lacuri sau odată cu apariția unor baze turistice noi sau modernizarea celor mai vechi.

Ca o caracteristică geografică a județului Mureș este prezența lacurilor în două zone de concentrare a acestora, una în estul județului cu lacuri pe masive de sare, și alta la nord de Mureș cu lacuri antropice și naturale dulci.

Lacurile sărate din județul Mureș se găsesc localizate de-a lungul cutelor diapire ce străbat județul în partea estică a acestuia, în zona Subcarpaților Mureșului și Târnaveilor, unde sunt concentrate numeroase lacuri sărate pe un aliniament ce leagă localitățile Sovata, Ideciu de Jos, Jabeșița și Brâncovenești.

Infiltrarea apelor de suprafață și o rețea bogată de râuri (afluenții Târnavelor Mici, Mureșului)

au determinat accelerarea eroziunii în adâncime și scoaterea la suprafață a sămburilor de sare. Acolo unde dizolvarea sării s-a asociat și cu prăbușirea unor vechi ocne de sare s-a format un relief carsto-salin care adăpostește numeroase lacuri sărate, resurse importante în turismul balnear din zonă.

Cele mai multe lacuri sărate sunt la Sovata (**Fig.1,b.3**) și zona reprezintă, în același timp, cea mai importantă zonă balneară a județului Mureș. Complexul lacustru de la Sovata cuprinde circa zece lacuri sărate (Ursu, Aluniș, Roșu, Verde, Mierlei, Sărat etc.) sau dulci (Dulce, Paraschiva) formate pe cale naturală, fiind de origine carsto-salină iar lacul Negru este de origine antroposalină, luând naștere prin prăbușirea tavanului unei mine părăsitate (**Tab.1**). Dintre acestea, Lacul Ursu este cel mai cunoscut, având cea mai mare suprafață (46.000 m²), dar și cel mai important lac sărat din Transilvania datorită fenomenului de heliatermie și în același timp considerat cel mai reprezentativ lac heliaterm din Europa.

Tabel 1. Principalele lacuri sărate din județul Mureș

Lacul*	Localitatea	Geneza	Adâncime (m)	Suprafața (ha)	Utilizarea economică
Ursu	Sovata	Lac natural sărat	18,4	4,8	Balneară
Aluniș	Sovata	Lac natural sărat	7,4	0,9	Balneară
Roșu	Sovata	Lac natural sărat	-	-	Balneară (neamenajat)
Verde	Sovata	Lac natural sărat	-	0,5	Balneară (neamenajat)
Șerpilor	Sovata	Lac natural sărat	-	-	Balneară (neamenajat)
Mierlei	Sovata	Lac natural sărat	-	-	Balneară (neamenajat)
Sărat	Sovata	Lac natural sărat	-	-	Balneară (neamenajat)
Negru	Sovata	Lac antro-po-salin	6,8	0,38	Recoltare nămol
Idecu	Idecu-Băi	lac antropic	-	-	Balneară
Jabenița	Jabenița	lac antropic	14,0	0,1	Balneară

*denumire și date după codurile cadastrale - Direcția Apelor Mureș

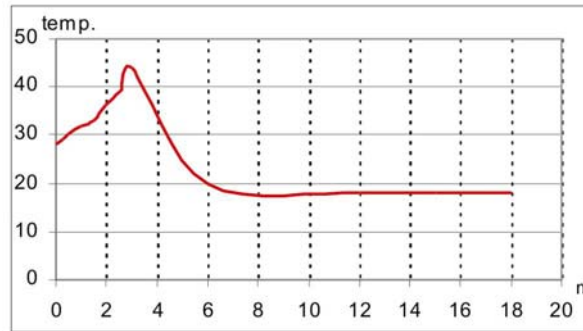
În 1875 s-au produs în zona Sovata o serie de prăbușiri și alunecări de teren care au condus la formarea unei mici depresiuni (dolină de prăbușire) în care apele pârâielor Toplița și Auriu au format Lacul Ursu. Alunecarea și prăbușirea depozitelor sunt strâns legate de prezența masivului de sare care s-a dizolvat și care a contribuit, după formarea lacului, la salinizarea apei. După numai patru ani, adică în 1879, se menționează deja fenomenul de heliatermie care a făcut celebre lacurile de la Sovata.

Actuala formă a conturului lacului s-a definitivat în 1881 în urma reactivării unor alunecări de teren iar denumirea provine de la localnici datorită faptului că, privită de sus, forma lacului seamănă cu o piele de urs întinsă. Lacul se află la o altitudine de 502 m, înconjurat de păduri, are o lungimea de 400 m și lățimea maximă de 170 m, cu o suprafață de 40.235 m², având adâncimea maximă de 18,10 m și cea medie de 10 m (date preluate după APM Mureș).

Salinitatea apei este între 10 - 15 g/l la suprafață, pe cca. 2 cm, după care urmează o creștere bruscă între 2 și 3 m adâncime, la 240 g/l, iar de aici și până la fund valorile oscilează între 250- 290 g/l și chiar 300 g/l. Datorită radiației solare apa sărată înmagazinează energia calorică recepționată, ajutată și de stratul superficial de apă dulce, aceasta din urmă având rol de izolator termic și apare fenomenul de heliatermie, studiat sistematic din 1901, odată cu înființarea stațiunii Sovata de Sus (stațiunea de azi). Temperatura apei din lac înregistrează un salt între 1,5 - 2,5 m adâncime ce poate ajunge în lunile de vară cu insolație puternică la 50 - 60°C față de suprafață, unde este mai scăzută. De la 5 - 6 m, temperatura se menține în jurul valorii de 20°C tot timpul anului - valori destul de ridicate dar explicabile dacă avem în vedere salinitatea și densitatea apei (**Fig.2**).

Prof. dr. Marius Sturza (întemeietorul catedrei de balneologie la Facultatea de medicină din Cluj, cel care a pus bazele stațiunii Sovata Băi) a urmărit fenomenul de heliatermie din lacurile de la Sovata și a demonstrat (în peste 20 de ani de cercetări în perioada interbelică) că, atunci când lacurile sărate nu sunt răscolite și sunt favorizate de multe zile calde și senine, fără vânturi, pot să atingă temperaturi înalte, la anumite adâncimi. Astfel, el arată că în Lacul Ursu, s-a măsurat temperatura maximă de 70°C în 1898, de 60-65° în 1909, iar el a constatat 53-57°C în anii 1929-1931. După ce lacul a fost deschis publicului pentru baie nu s-au mai înregistrat asemenea valori. Măsurătorile făcute de către specialiștii stațiunii Sovata, în perioade mai recente (și 2009), arată că temperatura maximă înregistrată a fost de 47,4°C în anul 1984, de 45,2°C în 1985, de 47,6° în 1986 și de 42,0°C în anul 1987. În 2009 s-a înregistrat temperatura de 44°C în condițiile în care jumătate din lac este folosită ca ștrand (de menționat ca postul hidrometric care funcționa pe malul lacului a fost desființat).

Cauza reducerii heliatermiei lacului, pe parcursul anilor, s-a datorat, în principal, modificării regimului hidric prin aportul mărit de apă dulce și sporirii numărului de persoane intrate să facă baie, care, agitând apa, au condus la omogenizarea straturilor pe verticală. Sau efectuat unele lucrări hidrotehnice care au reglementat în bună parte problema aportului de apă dulce.

Fig. 2. Fenomenul de heliotermie în Lacul Ursu (2009)

Din estimările Agenției pentru Protecția Mediului Mureș se apreciază că în cazul Lacului Ursu apar probleme din cauza numărului mare de turiști în sezonul estival în condițiile în care capacitatea de suport a lacului este limitată. În sezonul estival se înregistrează peste 60.000 turiști în medie (61.801 în 2005 și se estimează 92.600 în 2010), ceea ce înseamnă peste 50% din totalul județean și 0,1% din numărul de turiști la nivel național (date D.J.S Mureș).

În apropierea lacului Ursu se află și alte lacuri sărate. La 40 m, tot într-o dolină se află lacul Aluniș, cu adâncimea de 7,4 m și format prin acumularea surplusului de apă din Lacul Ursu care apoi se drenează spre Pârâul Sărat. La nord-vest de Lacul Ursu, în apropierea „Muntelui de sare” se găsesc două lacuri mai mici, care comunică între ele: L. Roșu și L. Verde. L. Roșu, de forma cifrei opt, și-a primit numele de la culoarea roșie a milioanele de exemplare de *Artemia salina*, un crustaceu de apă sărată și hipersărată. L. Verde, mai mic și de formă rotundă, și-a primit numele de la culoarea vegetației care se reflectă în apa lacului. Are un grad mai mare de colmatare în partea dinspre L. Ursu. Cel mai vechi lac al complexului lacustru de la Sovata este L. Negru, de origine antroposalină, format în 1710 prin surparea unei ocne, având adâncimea maximă de 6,20 m. Este vestit pentru calitatea nămolului sapropelic extras de aici și folosit în diferite tratamente de cură balneară. Cel mai tânăr lac din stațiune este L. Mierlei și datează de la începutul anilor 1950, cu o adâncime maximă de 1 m. Lacul, invadat de *Artemia salina*, este folosit pentru băi, iar nămolul se folosește la diferite tratamente reumatismale. În apropierea acestuia se află L. Șerpilor care este însă într-o stare avansată de colmatare. În partea de nord-est a lacului Ursu se află și unul din lacurile dulci din stațiunea Sovata, L. Paraschiva, format tot într-o mică dolină în urma precipitațiilor și a apelor venite de pe versanții din apropiere. Pachetul de sedimente este deosebit de gros și nu a permis apei să ajungă la stratul de sare din subsol. Cele mai importante, din punct de vedere terapeutic, sunt lacurile Negru și Aluniș, care, alături de Lacul Ursu, au asigurat dezvoltarea stațiunii Sovata.

De regulă în jurul lacurilor mari (Ursu, Aluniș, Negru) se practică un turism organizat și se pot institui și anumite reguli de păstrare și protecție a calităților naturale ale apelor. În cele mici însă, accesul turiștilor (publicului) este liber și aici nu se poate vorbi de măsuri de protecție sau conservare a calităților apelor, deși unele dintre lacuri (Roșu, Verde) au calități naturale (apă, nămol) care pot fi folosite în diverse tratamente balneare.

Lacurile de la Sovata au stat tot timpul în atenția specialiștilor, fiind cercetate din diferite puncte de vedere, de D.Slavoacă, V.Bulgăreanu, I.Pișota, P.Gâstescu, Al.Bobeică, Venera Șerbănescu, Valeria Trică s.a.

Sovata, datorită efectelor curative ale apelor și nămolurilor din lacurile sărate, a fost declarată în 2002 stațiune turistică de interes național. Existența salbei de lacuri sărate, situate într-o formațiune geologică cu substrat de sare, a pădurii cu aspect peisagistic deosebit și cu rol de protecție a lacurilor a făcut ca zona din jurul Lacului Ursu să fie declarată rezervație naturală mixtă (Lacul Ursu și arboreturile pe sărături) pe o suprafață de 79 ha. Rezervația cuprinde complexul de lacuri sărate și „masivul de sare”. Acesta este protejat de un strat subțire de sol argilos în amestec cu gresie nisipoasă pe care există păduri seculare cu o vegetație foarte bogată. Este bogată și flora erbacee a pădurilor care cuprinde 30-35 de specii. Se remarcă și prezența unor flori endemice ca: lăptuca oii (*Telekia speciosa* - endemism intracarpatic) și plante rare ca papucul doamnei (*Cypripedium calceolus*) și crinul de pădure (*Lilium martagon*).

Turism balnear se mai desfășoară și în alte zone ale județului Mureș, acolo unde există lacuri sărate, în stațiunile de interes local de la Ideciu Băi, Sângeorgiu de Mureș și Jabețița.

Lacurile sărate de la Ideciu de Jos (**Fig.1,b.4**) au permis dezvoltarea unei stațiuni balneare locale, situată la 365 m altitudine, utilizând pentru tratamente apa sărată și nămolul sapropelic. Stațiunea este vestită pentru izvoarele sale cu apă clorosodică concentrată care alimentează bazinele ștrandului. În apropiere se află alte patru lacuri cu apă sărată, dintre care trei comunică temporar între ele fiind dispuse în cascadă. Lacurile se folosesc pentru băi și tratament cu nămol în sistem neorganizat.

În extremitatea nordică a satului Jabețița (**Fig.1,b.5**) exista o salbă de lacuri sărate, azi o parte din ele sau colmatat. Acestea au permis apariția unei stațiuni balneare locale ce datează din jurul anului 1830. Din

lacurile rămase, Lacul numărul 4 („lacul din bălți”) este cel mai mare, format într-o salină romană. La circa 400 m de acesta se află Lacul din Băi, de formă dreptunghiulară, cu lungime de 31 m, lățime de 32 m, suprafață de aproximativ 1000 m² și o adâncime de 14 m (din informațiile de la localnicii care au lucrat la amenajarea lacului ca ștrand între 1935-1936, lacul avea peste 70 m adâncime). La 50 m de lac se află râul Gurghiu care întregeste oferta turistică a stațiunii balneare, fiind ideal pentru turismul piscicol (pescuit sportiv). În 1997 s-a înființat stațiunea locală „Băile sărate Jabenita” pe un teren de aproximativ 4 ha unde se folosește pentru tratament apa sărată din lacurile din apropiere. În sezonul de vară stațiunea este vizitată de peste 20.000 de turiști care vin aici mai ales pentru băile sărate dar și pentru agrement.

Stațiunea locală Sângeorgiu de Mureș (**Fig.1,b.6**) este cunoscută din anul 1880 când exista aici un mic bazin amenajat, alimentat de la un izvor natural de suprafață. S-a extins apoi la începutul sec. XX când au fost amenajate primele bazine cu apă sărată (și termală) care provenea de la sonde forate (prima în 1912) pentru extragerea gazului metan de la adâncimi cuprinse între 800 și 950 m. Mineralizarea de excepție, prin concentrație (124 g/l) și prin conținut (iod, calciu, magneziu, potasiu, azotați), conferă acestor ape calități terapeutice. Apa are cel mai mare conținut de iod (11,4 mg/l) din Transilvania, chiar din Europa, după informațiile preluate de la specialiștii care lucrează în cadrul bazei de tratament balnear. După privatizarea din anul 1999, s-au realizat investiții importante care au transformat vechea stațiune într-un complex modern de recreere și tratament fiind dintre cele mai dotate locații cu profil de wellness (Complexul Apollo Wellness Club) din regiune și, beneficiind de bogăția resurselor naturale, devine una dintre cele mai moderne atracții din turismul balnear local și național. Complexul balnear are o suprafață de 13 ha, având în dotare ștrand cu apă dulce (2000 m²), un bazin cu apă sărată, saune, sala fitness etc.

O categorie aparte de lacuri din județ o reprezintă iazurile și heleșteele din Câmpia Mureșană (subunitate a Câmpiei Transilvaniei) situate la nord de râul Mureș și lacurile de acumulare de pe râurile Cușmed și Răstolița (**Tab.2**). Aceste lacuri, de origine naturală sau antropică, au o funcție turistică determinată de rolul lor peisagistic, amplificat, parțial, și de configurația generală a teritoriului cu cueste și domuri. Ele devin însă spații propice pentru promovarea turismului recreativ-piscicol (pescuitul de agrement sau sportiv) și a navigației de agrement.

Dintre lacurile de acumulare, cel de pe râul Cușmed (la Bezid), este finalizat și funcționează la capacitate, fiind creat cu triplu scop, de protecție contra inundațiilor și alimentare cu apă a localităților situate în aval și de producere a energiei electrice (**Fig.1,a.1**). Nivelul normal de retenție (NNR) s-a atins în 1994. Suprafața bazinului de recepție controlat de baraj este de 148 km² (din totalul de 157 km²), barajul fiind amplasat la cca. 1,5 km de confluența pârâului Cușmed cu Târnavă Mică. Suprafața lacului în funcție de nivelele de umplere, variază și ea între 184 și 285 ha. Încă de la darea lui în folosință temporară (1988-1989), lacul a constituit o importantă atracție turistică atât pentru turismul de agrement, de odihnă și plimbări cu ambarcațiuni ușoare, cât mai ales pentru turismul piscicol, aici venind pescari și din localități situate la distanțe mai mari (din județele Alba, Mureș, Harghita, Sibiu sau chiar Cluj). Afluxul mare de turiști, mai ales la sfârșit de săptămână, a permis apariția primelor amenajări în jurul lacului (debarcader, locuri amenajate pentru pescuit, centru de închiriat bărci și echipament pentru pescuit, câteva pensiuni etc.).

Complexul hidroenergetic de la Răstolița (**Fig.1,a.2**) este realizat în proporție de 70% și va avea un rol important în producerea de energie electrică pentru județele Mureș, Harghita și Covasna, va sigura alimentarea cu apă a localităților din aval și Târgu-Mureș precum și a celor din Câmpia Transilvaniei, acolo unde deficitul de apă este mare. Există reale posibilități de a se dezvolta turismul de agrement, nautic, balnear sau agroturismul, zona Mureșului superior fiind cunoscută pentru tradițiile sale etnografice și de artă populară, pastorale sau gastronomice.

Lacurile din Câmpia Sărmașului (subunitate a Câmpiei Mureșene) situate la nord de râul Mureș au geneză și caracteristici morfometrice, hidrice și fizico-geografice variate. Ca origine, lacurile din această zonă a județului pot fi naturale sau antropice. Majoritatea lacurilor sunt asociate în complexe lacustre și numai uneori sunt solitare.

Dintre cele naturale se remarcă Lacul Pogăceaua (Iștan-Tău), pe Valea Mădărașului și Lacul Dătășeni (în amonte de confluența pârâului Ranta cu Mureșul) care au apărut în mici depresiuni lacustre situate între valurile de alunecare. Acestea sunt de mici dimensiuni și permit practicarea unui turism de agrement sau piscicol.

Lacurile artificiale (iazurile) reprezintă o caracteristică geografică specifică „câmpiei” care o diferențiază de zona dealurilor situate la sud de Mureș. Toate iazurile se întâlnesc în bazinul Mureșului și se asociază în complexe lacustre situate de-a lungul principalilor afluenți ai acestuia (Pârâul de Câmpie, Șar, Șes).

Tabel 2. Principalele lacuri naturale și antropice cu apă dulce din județul Mureș

Lacul*	Localitatea	Geneza	Cursul de apă	Adâncime (m)	Suprafața (ha)	Volum (mil.mc)	Utilizarea economică
Bezid	Bezid	Lac antropic	Cușmed	8 - 27 m	184 - 285	31	alimentare cu apă, piscicol, agrement, hidroenergie
Răstolița	Răstolița	Lac antropic	Răstolița	în construcție			alimentare cu apă, piscicol, agrement, hidroenergie
Iernut	Iernut	Lac antropic	-	2,5	122		piscicol
Voivodeni	Voivodeni	Lac antropic	Agriș	3	2,6	0,104	piscicol, agrement
Iaz Habic	Habic	Lac antropic	Habic	3	0,33	0,009	piscicol
Iaz irigații Uila	Uila	Lac antropic	Uila	3	1,07	0,03	Iaz irigații
Iaz irigații Uila	Uila	Lac antropic	Uila	3	0,62	0,02	Iaz irigații
Iaz irigații Uila	Uila	Lac antropic	Uila	2,2	4,67	0,1	Iaz irigații
Iaz irigații Uila	Uila	Lac antropic	Uila	2	1,38	0,03	Iaz irigații
Iaz irigații Uila	Uila	Lac antropic	Uila	2	1,07	0,02	Iaz irigații
Iaz Zau	Zau de Câmpie	Lac antropic	Pârâul de Câmpie	2,7	134,87	2,563	piscicol
Iaz Miheș I	Miheșul de Câmpie	Lac antropic	Pârâul de Câmpie	2	23,57	0,45	piscicol
Iaz Miheș II	Miheșul de Câmpie	Lac antropic	Pârâul de Câmpie	2	13,89	0,26	piscicol
Iaz Bujor I	Bujor	Lac antropic	Pârâul de Câmpie	2	22,66	0,43	piscicol
Iaz Bujor II	Bujor	Lac antropic	Pârâul de Câmpie	2	28,45	0,54	piscicol
Iaz Sânger	Sânger	Lac antropic	Pârâul de Câmpie	2	13	0,13	piscicol
Iaz Tăureni	Tăureni	Lac antropic	Pârâul de Câmpie	1,4	22	0,28	piscicol
Iaz Șăulia I	Șăulia	Lac antropic	Șesu	2	45,43	0,82	piscicol
Iaz Șăulia II	Șăulia	Lac antropic	Șesu	2	8	0,1	piscicol
Iaz Șăulia Gară	Șăulia	Lac antropic	Șesu	1	28	0,84	pescuit sportiv, agrement, turism
Iaz Văleni	Văleni	Lac antropic	Șesu	2	57	1	piscicol
Iaz nr.3	Șăulia	Lac antropic	Șesu	1	36	0,72	piscicol
Iaz Boca	Șăulia	Lac antropic	Șesu	1,5	17	0,51	piscicol
Iaz Fărăgău	Fărăgău	Lac natural	Șar	2,5	18,6	0,37	turism, pescuit
Iaz Glodeni I	Glodeni	Lac antropic	Șar	4,2	23,43	0,52	piscicol
Iaz Glodeni II	Glodeni	Lac antropic	Șar	3,5	31,15	0,487	piscicol
Iaz Ercea	Băla	Lac antropic	Șar - Ercea	3,5	18	0,39	piscicol
Iaz Toldal	Toldal	Lac antropic	Șar - Fânațe	4,5	34,71	0,76	piscicol
Iaz Păingeni	Păingeni	Lac antropic	Șar - Almaș	4,5	32,11	0,8	piscicol

*denumire și date după codurile cadastrale - Direcția Apelor Mureș

Izurile din bazinul hidrografic al Pârâului de Câmpie (**Fig.1,c.9**) însumează o suprafață de 654 ha, ceea ce reprezintă 46,8% din totalul amenajărilor piscicole din Câmpia Transilvaniei (Sorocovschi, V., 2005). Din amonte în aval se înșiră iazurile și heleșteele de la Miheșu de Câmpie, Bujor, Zau de Câmpie, Tăureni și Sânger. Suprafața lacurilor se menține între 13 ha (Sânger) și 134,87 ha (Zau de Câmpie), iar adâncimea maximă între 1,4 m (Tăureni) și 2,7 m (Zau de Câmpie). Volumul total al lacurilor oscilează între 0,13 mil.m³ (Sânger) și 2,563 mil.m³ (Zau de Câmpie), remarcându-se diminuări față de valorile consemnate cu ocazia altor măsurători.

Iazurile de pe valea Șesului (**Fig.1,c.8**) au fost amenajate în anii 1970 - 1980 din necesitatea de a valorifica terenurile cu exces de umiditate și de a reduce efectele viiturilor produse pe cursul principal și pe

afluenții mai mari. Cele mai importante lacuri sunt la Șăulia și la Văleni și însumează aproape 200 ha. Suprafața lor variază de la 8 ha (Șăulia II) la 57 ha (Văleni), adâncimea lor e mică, de la sub 1 m (Șăulia II) la maxim 2 m (Văleni) iar volumul de apă este cu mult mai mic decât la celelalte lacuri din Câmpia Mureșului, variind între 0,1 mil.m³ (Șăulia II) și 1 mil.m³ (Văleni). De asemenea s-a observat și o rată mai mare de colmatare a acestor lacuri față de cele de pe Pârâul de Câmpie.

Iazurile din bazinul Șarului (**Fig.1,c.7**) ocupă o suprafață de peste 120 ha, reprezentând un sfert din totalul amenajărilor piscicole executate în Câmpia Mureșană (Sorocovschi,V., 2005). Lacurile au fost date în folosință între 1983-1985. Din amonte în aval se întâlnesc iazurile: Ercea, Toldal, Păingeni și Glodeni. Au suprafețe comparative cu cele de pe Pârâul de Câmpie, între 18 ha (Ercea) și 37,71 (Toldal) dar au în schimb cele mai mari adâncimi, de la 3,5 m (Glodeni II) la 4,5 m (Păingeni) și volume de apă însemnate, între 0,39 mil.m³ (Ercea) și 0,8 mil.m³ (Păingeni).

O notă aparte în bazinul hidrografic Șar face lacul Fărăgău (**Fig.3**), iaz natural (tău de dealuri, de origine postglaciară, format prin bararea naturală a pârâului Șar cu propriile aluviuni), reprezintă ultima formațiune rămasă dintr-un mare număr de lacuri ce existau odinioară în partea estică a Câmpiei Transilvaniei (implicit în Câmpia Mureșană) și care și-a păstrat o parte din raritățile originale, floristice și faunistice. A fost supus unor lucrări de amenajare și transformare a lacului în iaz piscicol în anii 1984 - 1987, alterându-se astfel caracterul de lac natural.

Fig.3. Lacul Fărăgău

În 1990 lacul a fost declarat rezervație naturală ornitologică (35,5 ha) datorită importanței științifice a florei și faunei sale, iar din 1991 face parte și din habitatele umede pentru păsări acvatice, zona fiind inclusă pe Lista Zonelor Umede de importanță internațională (Lista Ramsar) împreună cu toată salba de lacuri de pe pârâul Șar (235 ha). Nemaifiind exploatat piscicol și repopulat periodic, în timp a revenit la statutul de lac natural, cu vegetație subacvatică abundentă și o faună piscicolă diversificată, intrând încet într-un echilibru natural care se păstrează și datorită faptului că este un areal protejat deși este permis pescuitul sportiv. Regimul de rezervație a lacului se motivează prin prezența plaurilor și a unor zone în care mușchiul de turbă (*Sphagnum*) formează asociații cu

feriga *Dryopteris thelypteris*.

Din punct de vedere faunistic se găsesc o serie de specii rare din care se pot menționa: ostracodul *Darwinula zimmeri* relict de origine tropicală, batracianul *Rana arvalis weltersterffi*, dar adevăratul motiv pentru declararea zonei ca zonă protejată o constituie faptul că acest lac împreună cu întreaga amenajare piscicolă din aval constituie un excelent loc de refugiu și hrănire pentru un mare număr de specii de păsări (cca 180 specii au fost observate din care 40 specii clocitoare). De altfel, pentru acest fapt, în rezervație au fost instituite interdicții de pescuit în perioada de cuibărit pe malurile apropiate a coloniilor de stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*). Amatorii de turism sportiv și de agrement mai au la dispoziție și alte lacuri în județul Mureș, o parte din ele cu suprafețe destul de însemnate. Heleșteele situate în lungul Mureșului la Iernut și Cipău sunt cele mai mari. Lacurile au fost create în 1975: Iernut - două heleștee, cu suprafață de 108 ha, iar în anul 1983, Cipău – patru heleștee cu suprafața de 57 ha. Inițial au fost alimentate cu apă din râul Mureș, aflat în apropiere. În ultima perioadă, precipitațiile sunt cele care ridică periodic nivelul apei în lacuri.

De altfel întreaga zonă lacustră Iernut - Cipău a fost inclusă în zonele umede de mare interes ca habitate pentru păsări acvatice, importanța avifaunistică fiind dată de aglomerările mari de păsări acvatice mai ales în perioada de migrațiune, aici găsind adăpost regulat între 35.000 – 48.000 exemplare de păsări de apă (date preluate de la APM Mureș).

Alte lacuri în care se poate practica pescuitul mai sunt la Uilac, lângă Vânători, Uila (cinci lacuri, realizate inițial pentru irigații), lângă Batoș, Voivodeni (pe pârâul Agraș), lângă Reghin, sau o serie de lacuri particulare (Sate, Sâncraiu de Mureș, Șăulia, Câmpu Cetății - păstrăvărie etc.) care deservește, de regulă, o pensiune turistică sau sunt create special pentru turism și agrement, fiind făcute și amenajări specifice în acest scop (adăposturi, standuri de pescuit, închirieri de material sportiv etc.).

Turismul de agrement și pentru pescuit sportiv se poate îmbina în județul Mureș și cu alte forme de turism care se pot practica în zonă. Este vorba de turismul ecvestru, cu programe și trasee variate în zona de deal și submontană a județului, practicat pe hipodromul de la Târgu Mureș sau la pensiuni turistice care oferă asemenea programe, unele situate în zona lacurilor amintite în lucrare. Se mai poate practica și turismul de aventură, de la lansarea cu parapanta (Ernei, în apropierea lacurilor de pe pârâul Șar) până la sporturi extreme (mountain bike) practicate în zonele cu relief mai accidentat (Sovata, zona submontană a județului) sau caiac (pe unele lacuri și râul Mureș) și rafting pe Mureșul superior.

Considerăm că numeroasele amenajări lacustre cu apă dulce sau sărată precum și o importantă rețea hidrografică (Mureș, Târnave, Niraj) din județul Mureș pot favoriza dezvoltarea și diversificarea în perspectivă a activităților turistice. Print-o gestionare atentă a resurselor de apă din județ sunt reale posibilități de diversificare a turismului balnear, prin modernizarea stațiunilor locale care dispun de lacuri sărate, a turismului sportiv și de agrement, prin exploatarea ecologică a lacurilor mari, sau a turismului rural și agroturismului, mai ales în zonele unde potențialul turistic natural se împletește armonios cu resurse turistice etnografice, istorice, culturale, gastronomice etc.

Bibliografie

- Alexe, M., Șerban, Gh., Fulop-Nagy, J., (2006), *Lacurile sărate de la Sovata*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca.
- Chibelean, A., Chiorean, I., Dușa, T., Marcu, O., Ratz, Z., (1972), *Județul Mureș – ghid turistic*, Târgu-Mureș.
- Cocan, P., (2004), *Geografia turismului*, ediția a II-a, Editura Focul Viu, Cluj Napoca.
- Gâștescu, P., (1971), *Lacurile din România – limnologie regională*, Editura Academiei, București.
- Gîju, I., Voicu, D., (1999), *Județul Mureș – dicționar geografic*, Casa de Editură „Petru Maior”, Târgu-Mureș.
- Ielenicz, M., Comănescu, Laura, (2006), *România. Potențial turistic*, Editura Universitară, București.
- Irimuș, I.A., (1998), *Relieful pe domuri și cute diapire din Depresiunea Transilvaniei*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca.
- Sorocovschi, V., 2005, *Câmpia Transilvaniei – studiu hidrogeografic*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca.
- Sorocovschi, V., Șerban, Gh., Rus, I., Băținaș, R., (1999), Aspecte privind colmatarea iazurilor de pe valea Ludușului între Miheșul de Câmpie și Zau de Câmpie, Sesiunea anuală de comunicări științifice „Geographica Timisensis”, Timișoara, 14-15 mai.
- Șerban, Gh., Sorocovschi, V., Fodorean, I., (2004), Riscuri induse de amenajarea hidrotehnică a iazurilor de pe valea Șesului (Câmpia Transilvaniei), în vol. Riscuri și catastrofe, III, Editor Sorocovschi, V., Editura Casa Cărții de Știință, Cluj Napoca.
- ***, (1980), *Județul Mureș*, Monografie, Editura Sport - Turism, București.
- ***, (1983), *Geografia României*. Geografie fizică, vol. I., Editura Academiei R.S.R., București.
- ***, (1987), *Geografia României. Carpații Românești și Depresiunea Transilvaniei*, vol. III., Editura Academiei R.S.R., București.
- ***, <http://www.apmms.ro>, site-ul Agenției de Protecția Mediului Mureș.
- ***, www.milvus.ro, site-ul Asociației pentru Protecția Păsărilor și a Naturii "Milvus".